ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 1, Αρ. 1 (2022)

3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

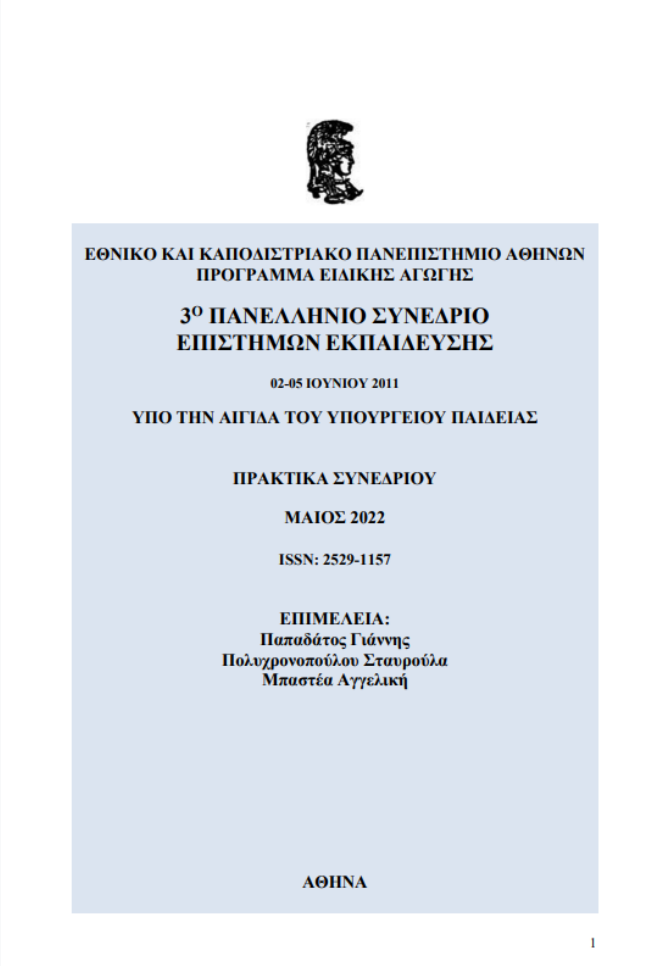

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

3ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

02-05 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΜΑΙΟΣ 2022

ISSN: 2529-1157

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
Παπαδάτος Γιάννης
Πολυχρονοπούλου Σταυρούλα
Μπαστέα Αγγελική

ΑΘΗΝΑ

1

Τα δελφινάκια του Αμβρακικού: Αναζητώντας την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μέσα από τη Λογοτεχνία

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΟΥΔΗΣ

doi: 10.12681/edusc.4531

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΒΑΣΙΛΟΥΔΗΣ Ι. (2022). Τα δελφινάκια του Αμβρακικού: Αναζητώντας την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μέσα από τη Λογοτεχνία. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, *1*(1), 31–36. https://doi.org/10.12681/edusc.4531

Τα δελφινάκια του Αμβρακικού: Αναζητώντας την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μέσα από τη Λογοτεχνία

Βασιλούδης Ιωάννης

Δάσκαλος, MSc, Υποψήφιος διδάκτορας
Ολυμπίας 15, 15124 Μαρούσι, 2106198534
e-mail: ivassiloudis@yahoo.gr

ABSTRACT
The paper investigates the link between children's literature and Environmental Education. The analysis of literary books may increase the level of emotional involvement of students. Also, literary books can motivate the students to participate actively in the design and implementation of cross-thematic environmental program. Based on the results of program evaluation, it seems that creative use of children's literature can be instrumental in promoting the objectives of Environmental Education.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια έχει ενταθεί ο διάλογος γύρω από τη βιώσιμη-αειφόρο ανάπτυξη και υπάρχει η παραδοχή ότι η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) θα πρέπει να είναι προσανατολισμένη προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και μέσω αυτής να προωθείται η αξία της αειφορίας. Συνεπώς, η ΠΕ δεν μπορεί να αποτελεί μονοδιάστατη εμπλοκή με τα περιβαλλοντικά ζητήματα στα όρια της οικολογίας ή των φυσικών επιστημών (Βασιλούδης, 2008), δεδομένου ότι τα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι από τη φύση τους πολύπλοκα και εμπεριέχουν περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές πτυχές. Ιδιαίτερα μέσα από το πρίσμα της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο ανάπτυξη ή Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη ανάπτυξη, στόχος είναι να αναδειχθούν τα κοινωνικά και τα οικονομικά προβλήματα που σχετίζονται με τα περιβαλλοντικά προβλήματα, έτσι ώστε οι μαθητές να αντιληφθούν τις βασικές αιτίες των ζητημάτων που αναδύονται (Φλογαΐτη 2006).

Σχήμα 1: Το δομικό μοντέλο περιβαλλοντικής συμπεριφοράς (Grob, 1995)

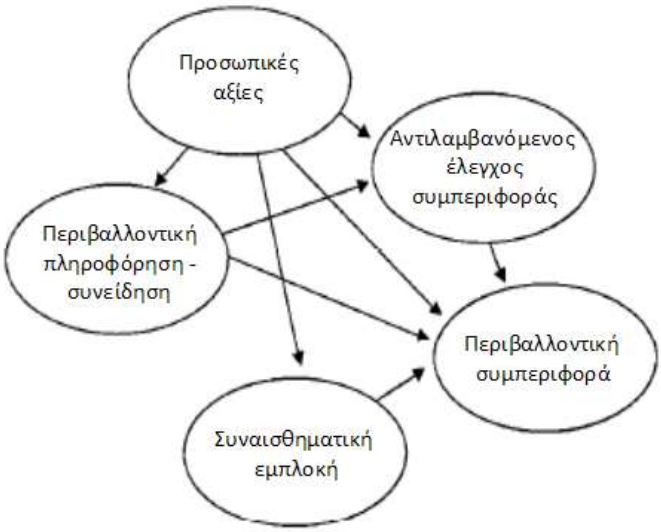

Σύμφωνα με το δομικό μοντέλο περιβαλλοντικής συμπεριφοράς, όπως αυτό διατυπώθηκε από τον Grob (1995), η εκδήλωση ή η τυχόν τροποποίηση μιας συμπεριφοράς εξαρτάται από ένα τέσσερις παράγοντες οι οποίοι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους (Σχήμα 1). Όταν το άτομο διακατέχεται από περιβαλλοντικές αξίες, όταν ενημερώνεται, κατανοεί και αποδέχεται την ύπαρξη περιβαλλοντικών προβλημάτων, όταν αυξάνεται η συναισθηματική εμπλοκή του ιδίου σε κάποιο περιβαλλοντικό πρόβλημα και όταν θεωρεί ότι έχει ατομική ευθύνη και μπορεί να συνεισφέρει με τις πράξεις του στην επίλυση των προβλημάτων (αντιλαμβανόμενος έλεγχος συμπεριφοράς), τότε αυξάνονται οι πιθανότητες να εκδηλώσει φιλοπεριβαλλοντική συμπεριφορά.

Σχήμα 2: Μοντέλο μάθησης στην Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη ανάπτυξη

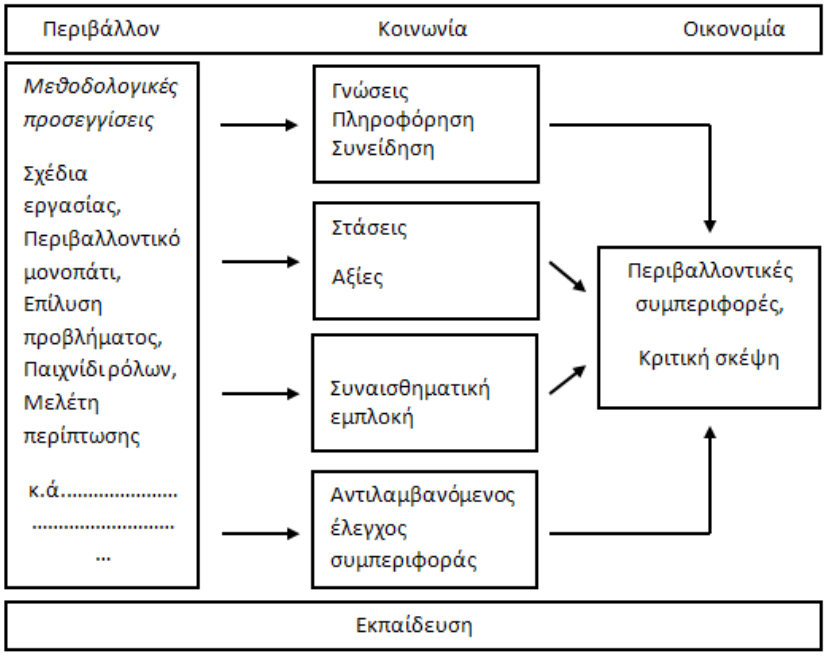

Το παραπάνω μοντέλο περιβαλλοντικής συμπεριφοράς είναι δυνατό να βρει εφαρμογή στην ΠΕ. Η μάθηση η οποία συντελείται στα πλαίσια της ΠΕ και κάτω από το πρίσμα της αειφορίας (Σχήμα 2), θα πρέπει να γίνεται μέσα σε ένα διαθεματικό, συνεργατικό πεδίο καλλιέργειας και ανάπτυξης γνώσεων, στάσεων, αξιών και ευθύνης, συλλογικής και ατομικής, αξιοποιώντας τις διάφορες μεθοδολογίες οι οποίες προσφέρονται στο πεδίο της ΠΕ. Ενδεικτικά αναφέρονται τα σχέδια εργασίας, η μελέτη πεδίου, το περιβαλλοντικό μονοπάτι, η επίλυση προβλήματος, το παιχνίδι ρόλων βιωματικές προσεγγίσεις οι οποίες εγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών και τους δραστηριοποιούν, έτσι ώστε να ασχοληθούν ενεργητικά με τα σχολικά περιβαλλοντικά προγράμματα.

Επιπλέον, κρίσιμης σημασίας αποτελεί ο παράγοντας των κινήτρων (Linnenbrink & Pintrich, 2002) στην ΠΕ. Μέσω αυτών οι μαθητές θα δραστηριοποιηθούν, ώστε να συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων ΠΕ. Πέρα από την ποιότητα του προγράμματος και των μεθοδολογικών προσεγγίσεων που θα ακολουθηθούν και με δεδομένη τη σημασία της αξίας που αποδίδουν οι μαθητές σε συγκεκριμένα μαθησιακά έργα, όταν αυτά συνάδουν με τα ενδιαφέροντά τους (Wigfield & Eccles, 2000), γίνεται αντιληπτό ότι, ο κυριότερος παράγοντας επίτευξης των στόχων του προγράμματος αποτελεί η ενεργός συμμετοχή των μαθητών. Κίνητρα

για τη συμμετοχή των μαθητών σε προγράμματα ΠΕ είναι δυνατό να δοθούν και μέσα από την κατάλληλη αξιοποίηση κάποιου βιβλίου μέσα στην τάξη. Τα παιδικά περιβαλλοντικά βιβλία είναι δυνατό να ενταχθούν σε τρεις κατηγορίες: υπάρχουν εγκυκλοπαιδικά βιβλία γνώσεων, τα οποία ουσιαστικά παρέχουν περιβαλλοντικές πληροφορίες στους αναγνώστες με κύριο στόχο την περιβαλλοντική ενημέρωση, και την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα που άπτονται του περιβάλλοντος. Πέρα από την προφανή συνεισφορά των συγκεκριμένων βιβλίων στην περιβαλλοντική ενημέρωση και στον εμπλουτισμό των γνώσεων, είναι δυνατό να δημιουργήσουν φραγμούς στη δημιουργία περιβαλλοντικής ενσυναίσθησης, δεδομένου ότι οι μαθητές νιώθουν αδύναμοι να συνεισφέρουν στην επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων (McKnight, 2010). Επίσης, υπάρχουν λογοτεχνικά βιβλία οικολογικού περιεχομένου, στα οποία παρατηρείται η επαναπροσέγγιση της σχέσης ανθρώπου-περιβάλλοντος, με κύριο στόχο τη δημιουργία προβληματισμού στα παιδιά. Η δημιουργική τους αξιοποίηση μπορεί να δώσει το έναυσμα για διερεύνηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (Καλαμπαλίκη, 2008) αν και σε κάποιες περιπτώσεις, οι υποτιθέμενες λογοτεχνικές ιστορίες τους ουσιαστικά κατηχούν το παιδί με έναν ξεπερασμένο διδακτισμό προς τη διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης (Κανατσούλη, 2005). Τέλος, υπάρχουν και βιβλία παιδικής λογοτεχνίας, στα οποία το κυρίαρχο θέμα δεν είναι η οικολογική πληροφόρηση αλλά τα οικολογικά τους μηνύματα, τα οποία μπορεί να διαλανθάνουν στο κείμενο, προκαλούν τους αναγνώστες να τα εκμαιεύσουν (Κανατσούλη, 2005). Η κατάλληλη αξιοποίηση της παιδικής λογοτεχνίας, πέρα από την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας ή του αναγνωστικού κινήτρου (Μαλαφάντης, 2008), είναι δυνατό να συμβάλει και στην επίτευξη των στόχων της ΠΕ, εμπλέκοντας συναισθηματικά τους μαθητές στην αφηγηματική δράση και παρέχοντάς τους το κίνητρο να ασχοληθούν ενεργά με τις δραστηριότητες και τις δράσεις που προκύπτουν στα πλαίσια ενός περιβαλλοντικού προγράμματος.

Με βάση το παραπάνω θεωρητικό πλαίσιο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της συμβολής της λογοτεχνίας στην παροχή κινήτρων στους μαθητές ώστε αυτοί να εμπλακούν ενεργά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγράμματος ΠΕ καθώς επίσης να διαπιστωθεί το κατά πόσο η ανάγνωση και ανάλυση ενός βιβλίου παιδικής λογοτεχνίας είναι δυνατό να ενδυναμώσει τη συναισθηματικής εμπλοκής των μαθητών.

Σχεδιασμός προγράμματος

«Τα δελφινάκια του Αμβρακικού» του Ντίνου Δημόπουλου ήταν το βιβλίο το οποίο αποτέλεσε την αφετηρία του περιβαλλοντικού προγράμματος. Αναφέρεται στα χρόνια του Μεσοπολέμου, ανάμεσα στο 1925 με 1930, σε ένα παραθαλάσσιο χωριό του Αμβρακικού κόλπου και στην ιστορία δύο μικρών παιδιών ηλικίας επτά και οχτώ χρονών. Το περιβάλλον του Αμβρακικού κόλπου λειτουργεί ως σκηνικό μέσα στο οποίο εκτυλίσσεται η δράση των ηρώων. Οι μικροί πρωταγωνιστές έρχονται αντιμέτωποι με τις ισχύουσες κοινωνικές αξίες της εποχής και βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό, όπως αυτός προβάλλεται στο πρόσωπο ενός άλλου, άρρωστου παιδιού. Τελικά, μέσα από τις περιπέτειές τους, καταφέρνουν να ξεπεράσουν τις κοινωνικές προλήψεις και να βοηθήσουν τον άρρωστο φίλο τους.

Σε πρώτο επίπεδο επιχειρήθηκε η πρώτη ανάγνωση του βιβλίου, η οποία λειτούργησε στο πλαίσιο της φιλαναγνωσίας και επικεντρώθηκε στην πλοκή του βιβλίου, τις σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στους πρωταγωνιστές και τις δράσεις που αναλαμβάνουν προκειμένου να επιτύχουν στους σκοπούς τους. Σε σε δεύτερο επίπεδο η ανάλυση περιστράφηκε γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα που ουσιαστικά

αποτελούν ένα από τα κύρια πεδία τα οποία προωθούνται μέσω της εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη ανάπτυξη. Με βάση το δομικό μοντέλο περιβαλλοντικής συμπεριφοράς, όπως αυτό προαναφέρθηκε (Grob, 1995), έγινε προσπάθεια να αυξηθεί το επίπεδο συναισθηματικής εμπλοκής των μαθητών στα υπό διερεύνηση ζητήματα, μέσω της ταύτισής τους με τους ήρωες του βιβλίου.

Οι κυρίαρχοι άξονες του προγράμματος σύμφωνα με τους οποίους τέθηκαν οι εκπαιδευτικοί στόχοι, ήταν οι αξίες οι οποίες προωθούνται μέσω της Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (UNESCO, 2005), όπως:

- Ο σεβασμός στην αξιοπρέπεια και στα δικαιώματα όλων των ανθρώπων.
- Ο σεβασμός στα δικαιώματα των μελλοντικών γενεών.
- Ο σεβασμός και προστασία των οικοσυστημάτων.
- Ο σεβασμός στις διαφορετικές πολιτισμικές ταυτότητες των ανθρώπων.

Το πρόγραμμα ΠΕ υλοποιήθηκε από μαθητές της Πέμπτης τάξης του δημοτικού σχολείου στην περιοχή της Ελευσίνας στην Αττική. Αφορούσε στα υδάτινα οικοσυστήματα της περιοχής κατοικίας των μαθητών και ευρύτερα στους υγροτόπους της Ελλάδας και τα ανθρώπινα δικαιώματα που σχετίζονται με την εκμετάλλευση του συγκεκριμένου φυσικού πόρου. Αξιοποιήθηκαν οι προσφερόμενες μεθοδολογικές προσεγγίσεις της ΠΕ και ακολουθήθηκαν ομαδοσυνεργατικές διδακτικές πρακτικές. Οι εκπαιδευτικοί στόχοι που τέθηκαν ήταν:

Γνωστικός τομέας

- Οι μαθητές να συσχετίζουν καταστροφές που προκαλούνται από πλημμύρες με το βαθμό παρέμβασης του ανθρώπου πάνω στο φυσικό περιβάλλον, μέσα από το πρίσμα της οικονομικής και κοινωνικής διάστασης.
- Να περιγράφουν το υδάτινο περιβάλλον της περιοχής τους.
- Να μελετήσουν τον κύκλο του νερού και τις αιτίες μόλυνσης και ρύπανσης του νερού.
- Να κατανοήσουν την έννοια της βιωσιμότητας των φυσικών πόρων.
- Να συγκρίνουν τα προβλήματα της περιοχής τους με παρόμοια προβλήματα άλλων περιοχών.
- Να διακρίνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και να τα αναγνωρίζουν μέσα από το πρίσμα της αειφορίας.

Συναισθηματικός τομέας

- Να καλλιεργήσουν θετικές στάσεις και συμπεριφορές για την προστασία του περιβάλλοντος, κατανοώντας τη σχέση του φυσικού περιβάλλοντος με την ποιότητα ζωής των ανθρώπων.
- Να αναπτύξουν τις αξίες της αλληλεγγύης, της οικολογικής και κοινωνικής δικαιοσύνης και της ανεκτικότητας στη διαφορετικότητα.

Τομέας δεξιοτήτων

- Να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας.
- Να μπορούν να παρουσιάζουν γραπτά και προφορικά τις εργασίες τους.
- Να καταστούν ικανοί στο να συγκεντρώνουν και να αξιοποιούν πληροφορίες από διάφορες πηγές.

Αξιολόγηση –Συμπεράσματα

Με δεδομένο τον σκοπό της παρούσας εργασίας που είναι η διερεύνηση της συμβολής της λογοτεχνίας στην παροχή κινήτρων και τόνωσης της συναισθηματικής εμπλοκής των μαθητών η εκπαιδευτική αξιολόγηση του εγχειρήματος δεν μπορούσε παρά να στηριχθεί στην άμεση και συστηματική παρατήρηση των συμπεριφορών που

εκδήλωσαν οι μαθητές, με ποιοτική ανάλυση των αποτελεσμάτων (Δημητρόπουλος, 1998).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι τομείς αξιολόγησης στους οποίους επικεντρώθηκε η παρατήρηση ήταν: α) αν πραγματοποιήθηκε ταύτιση των μαθητών με τους ήρωες του βιβλίου β) αν επιτεύχθηκε η συναισθηματική εμπλοκή των μαθητών εξαιτίας του προβλήματος υγείας ενός εκ των ηρώων γ) αν η συναισθηματική εμπλοκή των μαθητών, στο βαθμό που αυτό ήταν δυνατό, αποτέλεσε ισχυρό κίνητρο για να ασχοληθούν με τις αξίες οι οποίες ενυπάρχουν στα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως ισότητα και κοινωνική δικαιοσύνη δ) αν δόθηκε το κίνητρο στους μαθητές να ασχοληθούν με ζητήματα που άπτονται του περιβάλλοντος. Σε γενικές γραμμές τα αποτελέσματα της παρατήρησης, σε σχέση με τους πρώτους τρεις τομείς αξιολόγησης, ήταν θετικά. Η μικρή ηλικία των ηρώων του βιβλίου, η θεματολογία και η πλοκή της αφήγησης καθώς επίσης και η έλλειψη διδακτισμού από τη μεριά του συγγραφέα, αποτέλεσαν καθοριστικούς παράγοντες στο να ταυτιστούν οι μαθητές με τους ήρωες, να εμπλακούν συναισθηματικά στην αφηγηματική δράση και στο να προτείνουν από κοινού με το δάσκαλο της τάξης δραστηριότητες που περιστρέφονταν γύρω από θέματα ανθρώπινων δικαιωμάτων. Ωστόσο, ένας περιορισμός της συγκεκριμένης μεθοδολογικής προσέγγισης που πρόεκυψε από την ανάλυση του συγκεκριμένου λογοτεχνικού κειμένου, ήταν η μη ύπαρξη χωρικής εγγύτητας με τις περιοχές που αναφέρονται στο βιβλίο. Με άλλα λόγια, οι μαθητές ήταν δύσκολο να αναπαραστήσουν το περιβάλλον του Αμβρακικού κόλπου και των οικοσυστημάτων του, αφού ο περιβάλλον χώρος του βιβλίου δεν ήταν ο τόπος κατοικίας των μαθητών. Συνεπώς, σε σχέση με την τέταρτη υπόθεση που διατυπώθηκε, δεν καταγράφηκαν θετικές παρατηρήσεις. Αυτή η αδυναμία αντισταθμίστηκε, στο πλαίσιο του δυνατού, από την παράλληλη προβολή της ομώνυμης κινηματογραφικής ταινίας, σκηνοθετημένη από τον ίδιο το συγγραφέα του βιβλίου και γυρισμένη στους τόπους ακριβώς οι οποίοι περιγράφονται στο βιβλίο. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές κατάφεραν και ήρθαν, έστω και έμμεσα, σε επαφή με το υδάτινο οικοσύστημα του Αμβρακικού κόλπου. Έτσι, κίνητρο για τις περιβαλλοντικές δραστηριότητες του διαθεματικού προγράμματος δόθηκε από την προβολή της ταινίας.

Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε μέσα στο πλαίσιο της ολιστικής διάστασης των περιβαλλοντικών θεμάτων και ενίσχυσε πρωτοβουλίες που ανέπτυξαν οι μαθητές. Η συμβολή του λογοτεχνικού κειμένου υπήρξε καθοριστικός παράγοντας ως προς το επίπεδο συναισθηματικής εμπλοκής τους. Οι μαθητές ανέλαβαν πρωτοβουλίες και ανέπτυξαν δραστηριότητα σε όλες τις φάσεις του προγράμματος. Συμμετείχαν από κοινού με το δάσκαλο της τάξης στη διαμόρφωση των στόχων και των δραστηριοτήτων του προγράμματος και στην ανάληψη δράσεων. Αυτό το γεγονός τους έκανε περισσότερο υπεύθυνους στην εκτέλεση και ολοκλήρωση των ατομικών και ομαδικών εργασιών και περισσότερο δραστήριους στο να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με νέες δραστηριότητες και δράσεις που κατά τη γνώμη τους θα βοηθούσαν την επίτευξη των στόχων του περιβαλλοντικού προγράμματος. Ο διαθεματικός χαρακτήρας του προγράμματος, μέσω ομαδοσυνεργατικών διδακτικών προσεγγίσεων, οδήγησε τους μαθητές στην κατανόηση των βιώσιμων πρακτικών που πρέπει να υιοθετούνται.

Καταλήγοντας, με βάση την εμπειρία που αποκομίστηκε από την υιοθέτηση της συγκεκριμένης μεθοδολογικής προσέγγισης, μπορεί να υποστηριχθεί ότι τα κείμενα της παιδικής λογοτεχνίας μπορούν να αυξήσουν τη συναισθηματική εμπλοκή των μαθητών και να αποτελέσουν ένα ισχυρό κίνητρο ενεργοποίησης των μαθητών προς την επίτευξη των στόχων της ΠΕ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Grob, A. (1995). A structural model of environmental attitudes and behaviour", *Journal of Environmental Psychology*, 15(3), pp. 209-220.

Linnenbrink, E. & Pintrich, P. (2002). Motivation as an Enabler for Academic Success, *School Psychology Review*, 31(3), pp. 313-327.

McKnight, D.M. (2010). Overcoming "ecophobia": fostering environmental empathy through narrative in children's science literature, *Frontiers in Ecology and the Environment*, 8(6), pp. e10-e15.

UNESCO, (2005). UN *Decade of Education for Sustainable Development 2005-2014, Draft International Implementation Scheme*, Paris: UNESCO.

Wigfield, A. & Eccles, J. (2000). Expectancy-value theory of achievement motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 25, pp. 68-81.

Βασιλούδης. Ι. (2008). Φυσικές Επιστήμες και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Βιβλιογραφική επισκόπηση και ζητήματα που αναδύονται, στο *Πρακτικά Συνεδρίου, Τμήμα Βιολογίας Πανεπιστημίου Αθήνας, Αθήνα, 11-13 Απριλίου 2008*, Κατσώρχης, Θ.Α (επιμ.), σσ. 91-94.

Δημητρόπουλος, Ε.Γ. (1998). *Εκπαιδευτική αξιολόγηση: η Αξιολόγηση του Μαθητή*, 5η έκδοση, Αθήνα: Γρηγόρης.

Καλαμπαλίκη, Θ. (2008), «Οικοβιβλιοθήκη»: Πιλοτικό Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης και Ανάπτυξης της Φιλαναγνωσίας για Μαθητές Δημοτικού Σχολείου, *4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.*, Ναύπλιο 12 - 14/12/08.

Κανατσούλη, Μ. (2005). Οικολογία και Παιδική Λογοτεχνία, στο *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ο νέος Πολιτισμός που αναδύεται*, Γεωργόπουλος, Α.Δ., (επιμ.), σσ. 535-549, Αθήνα: Gutenberg.

Μαλαφάντης, Κ.Δ. (2008). Η πολυδιάστατη φύση του Αναγνωστικού Κινήτρου μέσα από το λόγο των μαθητών Στ΄ δημοτικού, στο *Φιλαναγνωσία και Σχολείο*, Κατσίκη-Γκίβαλου, Ά., Καλογήρου, Τ. & Χαλκιαδάκη, Ά. (επιμ.), σσ. 107-122, Αθήνα: Πατάκης.

Φλογαΐτη, Ε. (2006). *Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία καταγράφεται μία μεθοδολογική προσέγγιση για την αξιοποίηση της παιδικής λογοτεχνίας στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, προκειμένου να προσεγγιστεί η γνώση κατά τρόπο διαθεματικό, να αυξηθεί το επίπεδο συναισθηματικής εμπλοκής των μαθητών και να τους δοθούν κίνητρα έτσι ώστε να συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του διαθεματικού περιβαλλοντικού προγράμματος. Με βάση τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την αξιολόγηση του προγράμματος, φαίνεται ότι δημιουργική αξιοποίηση της παιδικής λογοτεχνίας μπορεί να συμβάλει θετικά στην προώθηση των στόχων της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.